

A tajvani versenyhatóságról

A GVH-ban járt tajvani delegáció látogatásának keretében (lásd az erről szóló hírt a 20. oldalon) a versenyhatóság biztosa, Chih-Min Chen tartott előadást.

A tajvani *Fair Trade Commission* (TFTC) 1992. január 27-én alakult központi közigazgatási szerv, elsődleges feladata a versenypolitika és a tisztességes versenyről szóló törvény végrehajtása. Ennek keretében kialakítja a tisztességes versenyt érintő politikát, illetve elkészíti az ezzel kapcsolatos törvény- és rendelettervezeteket. Vizsgálatai és eljárási jogosítványokkal rendelkezik a versenyre káros magatartásokra vonatkozóan. Így vizsgálja az erőfölénnyel való visszaéléseket, összehangolt magatartásokat, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat és a vállalkozások által tanúsított egyéb versenykorlátozásokat, emellett a fúziók ellenőrzéséért is felelős.

A tajvani hatóság csúcsszerve a Biztosok Gyűlése (*Commissioners meeting*), melynek az elnökön és az elnökhelyettesen kívül 7 tagja van. A biztosokat három évre választják, tisztségük egy ízben megújítható. Tevékenységükben függetlenek a kormánytól. Három vizsgálati funkciót ellátó részleg van, melyből kettő antitröszt ügyekkel, míg egy tisztességtelen versennyel kapcsolatos ügyeket lát el. A Jogi Osztály feladata elsősorban a hivatali jogi képviselete és a bírságok beszedése. Ezen kívül van a Tervezési Osztálynak nevezett szervezeti egység, mely versenypártolási feladatokat is ellát és itt kap helyet a Versenypolitikai Információs és Kutató Központ is. Fontos megemlíteni, hogy a hatóság rendelkezik egy területi irodával is, melynek célja, hogy az ország déli területein működő vállalkozások könnyebben kapcsolatba kerülhessenek az TFTC-vel. A 23 millió lakosú Tajvan versenyhatóságának a 2008. júniusi adatok szerint 213 alkalmazottja volt, ebből 54 fő jogász, 36 fő pedig közgazdász.

A TFTC tevékenységének jogszabályi alapját a tisztességes versenyről szóló törvény képezi, mely 1992 februárjában lépett hatályba, s 1999-ben, 2000-ben és 2002-ben módosították jelentősebb mértékben. Jelenleg újabb módosítást készítenek elő. A törvény két nagy részre

osztható, egyrészt az antitröszt szabályokra, másrészt a tisztességtelen versenyt érintő előírásokra. Az antitröszt szabályokon belül ki kell emelni, hogy a versenykorlátozó megállapodások csak előzetes jóváhagyás hiányában tiltottak. Az olyan versenykorlátozó megállapodás, ami javítja tajvani cégeknek a külföldi cégekkel szembeni alkuerejét, elfogadható, amire jó példa a pekingi olimpia közvetítési jogaival kapcsolatos megállapodás, melyben négy televíziócsatorna állapodott meg annak érdekében, hogy nagyobb tárgyalási erővel bírjanak a közvetítési jogok tulajdonosával szemben. A TFTC jóváhagyta a megállapodást, így a vállalkozások magatartása nem minősült jogsértőnek. Szintén fontos megemlíteni, hogy a tajvani törvény nagy hangsúlyt fektet a vertikális korlátozások tiltására. A fúziók engedélyezése kapcsán két független küszöböt alkalmaznak: a piaci forgalomhoz kapcsolódó, nem pénzügyi vállalkozásoknál 10 milliárd új tajvani dolláros (TWD) (kb. 45 milliárd Ft) küszöb mellett (Portugáliához hasonlóan) van piaci részesedéshez kapcsolódó küszöb is (egyesített piaci részesedés összesen legalább 33%, vagy legalább az egyik fuzionáló cég részesedése 25%), a fúzió bármelyik küszöb elérése esetén engedélyköteles. A törvény tisztességtelen ver-

senyt érintő részében pedig olyan szabályok kapnak helyet, mint például a hamis vagy félrevezető hirdetés tilalma, az egyéb megtévesztő vagy tisztességtelen kereskedelmi magatartások tilalma, a hírnévrontás tilalma vagy a jogkimerüléssel kapcsolatos szabályok.

A törvény megszegéséért több fajta szankció is kiszabható. Természetesen az adminisztratív szankciók az elsődlegesek: a jogsértés befejezését és az attól való tartózkodást elrendelő határozaton túl – többek között – lehetőség van bírság kiszabására is, melynek összege 50 ezer és 25 millió új tajvani dollár közé eshet (kb. 320 ezer – 160 millió forint). Emellett azonban a nyomozó hatóságok értesítését követően általuk büntetőjogi szankció (határozott idejű szabadságvesztés) kiszabására is van mód. A tajvani jogrendszerben is van lehetőség magánjogi keresetek benyújtására, a rendszer a háromszoros kártérítés elvén alapul.

A 2008 évi módosítás tervezete jelentős újításokat tartalmaz. Ennek keretében például:

- bevezetik az engedékenységi politikát;
- hatékonyan alkalmazni fogják a kutatási (rajtaütési) jogosítványokat;
- felülvizsgálják a fúziós küszöbszámokat, aminek keretében a hazai megoldás-

hoz hasonlóan „kéttényezős küszöbszámok” 10 milliárd ill. 1 milliárd TWD-re módosulnak nem pénzügyi intézmények esetében, a piaci részesedésre vonatkozó kitételek megtartására vagy eltávolítására vonatkozóan azonban még nem született döntés;

– a viszonteladási ár megkötésekben (RPM) a per se tiltás helyett a *rule of reason* megközelítés használatát helyezik előtérbe, valamint alkalmazását kiterjesztik az árukról a szolgáltatásokra is;

– az érintett piac meghatározását beemelik az általános szabályok közé (eddig az erőfölényt érintő szabályoknál szerepelt);

– differenciálják a közigazgatási jellegű bírságokat a különböző (antitröszt ill. tisztességtelen versenyt érintő) jogsértések tekintetében, a bírságokat emelik;

– a TFTC szerkezetének megreformálása keretében a függetlenséget erősítik, bevezetik a Közigazgatási Bírósághoz való közvetlen fellebbezési jogot, a biztosok számát hétre módosítják (akikből négynek a mandátuma 4 évre nőne, míg háromé két évre csökkenne, azonban mind-egyikük újválasztható maradna).

2007-ben a tajvani hatóság 1340 ügygel foglalkozott, melyből 1213 volt panaszzal, 3 összehangolt magatartás engedélyezése iránti kérelem, 69 fúziót érintő ügy. A kiszabott bírság csaknem 240 millió TWD (kb. 1,5 milliárd forint) volt. 88 ügyben született határozat félrevezető reklámozással kapcsolatos ügyekben, 94 millió TWD (kb. 610 millió forint) bírság kiszabása mellett. A tajvani hatóság eljárásaiban a vizsgálati részlegek előkészítő funkciót látnak el, míg az érdemi döntés

jellemzően a Biztosok Gyűlésének hatáskörébe tartozik.

A TFTC fontosnak tartja a szabályozó hatóságokkal való együttműködést, az aktív piacfigyelést valamint a hivatal tisztességes és átlátható működésének biztosítását is. Többek között ez utóbbi követelmények teljesítése érdekében a hivatal nagy számú iránymutatást fogadott el, például a különböző területek érintő ügyek kezelését illetően. A hatóság meghatározó elve, hogy előtérbe helyezi a tisztességes verseny elősegítését a szankcionálással szemben. Mint azt a biztos elmondta, a TFTC kiemelt figyelemmel kezel néhány területet, így a távközlést, olaj- és gázipart, az ingatlanpiacot vagy a félrevezető reklámokat.

Hajós Ádám

Közgazdaságtan és versenyjog – kéz a kézben?

„Az a jogász, aki nem tanult közgazdaságtant ... könnyen a köz elenségévé válhat.” – az amerikai Legfelsőbb Bíróság egykori legendás elnökének, Louis Brandeis-nak e mondása a versenyjogi jogalkalmazás világában soha nem volt aktuálisabb, mint manapság. Éppen ezért üdvözlendő az a két frissen megjelent könyv¹, amely a verseny közgazdaságtanának izgalmas világába kalauzolja az érdeklődőt.

Pepall, Lynne–Richards, J. Daniel–Norman, George–Piacelmélet. Modern megközelítés gyakorlati alkalmazásokkal (Industrial Organisation: Contemporary Theory and Practice, HVG-Orac, Budapest, 2008.

Bárczy Péter–Váradai Balázs–Vincze János: Közgazdaságtan és versenyjog, Arsenicum Kiadó, Budapest, 2008.

Ha meg szeretnénk érteni, hogy a Microsoft miért kínálta egy csomagban az Internet Explorert és a Windows operáci-

ós rendszert, ha tudni szeretnénk, hogy a patinás aukciósházak, a Sotheby's és a Christie's miért kötöttek kartellmegállapodást, ha érdekel bennünket, hogy a Mercedes miként járt el a márkakereskedőkkel, akkor érdemes behatóan foglalkoznunk a piacelmélettel. A piacelmélet ugyanis a piacstruktúrákkal, a vállalkozások stratégiai magatartásaival, valamint ezek egymásra hatásával foglalkozik.

A Microsofttal, a Sotheby's / Christie's kartellel és a Mercedes-szel kapcsolatos amerikai és európai antitröszt eljárások a 20-21. század fordulópontja körül születtek, de a modern piacelméletet foglalkoztató gondolatok korántsem új keletűek. Már az ókori rómaiak is felismerték például a versenykorlátozás negatív természetét, s léptették ennek folyományaként hatályba a gabonát szállító hajók megállítást tiltó Lex Julia de Annona-t. Majd a 18. és 19. században Adam Smith és John Stuart Mill is megfogalmazták nézeteiket a piaci folyamatokról és a verseny korlátozásának káros hatásairól.

Mindazonáltal a piaci működés cizellált és precíz közgazdasági elméleti háttérrel valójában csak a XX. századi gondolkodás dolgozta ki. Az egyik legbefolyásosabbnak a Chicago-i iskola néven ismertté vált irányzat bizonyult, amely arra is képes volt, hogy a versenyjogi jogalkalmazás egyik mélyen gyökerező, évszázados múltra visszatekintő precedensét destabilizálja. A viszonteladási ár kikötését (resale price maintenance) előíró szerző-

dést automatikusan jogellenesnek minősítő, 1911-ben született Dr. Miles ítéletet² az amerikai Legfelsőbb Bíróság 2007-ben született döntésében³ ugyanis akként változtatta meg, hogy ezekre a megállapodásokra az ún. „rule of reason” alkalmazását rendelte el, s így a versenyelőnyöket és hátrányokat immár mérlegelni kell.

Az 1950-es években az Európai Szén- és Acélközösség és az Európai Gazdasági Közösség versenyjogi rendszereinek létrehozói is modellértékűnek tartották az amerikai antitröszt szabályozást, mindazonáltal „valószínűleg nem tévedünk nagyot, ha azt állítjuk, hogy [az európai „alapító atyák”] a versenyre nem mint önmagában kívánatos célra tekintettek, hanem mint egy olyan eszközre, amely elősegíti a gazdasági fejlődést, és növeli az európai polgárok jólétét.”⁴ Ezenkívül persze a versenyjogot a kezdetektől fogva a fokozatosan mélyülő közösségi integráció egyik legfontosabb előmozdítójának tartották.

A főként a freiburgi ordoliberalis tanokra épülő közösségi versenyjogi jogalkalmazás azonban elsősorban az amerikai iskolák (Harvard, Chicago, New Industrial Economics, Neumann-Morgenstern-féle

² Ld. Dr. Miles Medical Co. v. John D. Park & Sons Co., 220 U.S. 373 (1911)

³ Ld. Leegin Creative Leather Products, Inc. v. PSKS, Inc., 551 U.S. (2007)

⁴ Ld. Massimo Motta, Versenypolitika – elmélet és gyakorlat, Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központ, 2007, 15. old.

¹ Mindkét könyv megjelenését a Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja támogatta.